

ROOISE STREKEN 9

Geen “Fahrrad” maar “Pferde” terug! Wereldreis in eigen land!

Deel 2: Van Groningen naar Rooi

Vorige maand hebt u hier deel 1 van het door Ties Aarts vertelde verhaal, hier en daar aangevuld met onderzoeksgegevens van de werkgroep geschiedenis (owg) van “De Oude Vrijheid”, kunnen lezen. Dat verhaal ging over de tocht op een open vrachtwagen aangedreven door een houtgestookte gasgenerator naar Groningen van een groep jonge boeren uit Rooi en omgeving met als doel het terughalen van de door de Duitsers gevorderde paarden. Hier volgt het tweede deel van het verhaal: de terugtocht met paarden en wagens vanuit Beerta in Groningen naar Rooi.

De terugtocht

In alle vroegte nemen de mannen met de hun toegewezen paarden en wagens hun plaats in de colonne in. Aan de kop en de staart van de kolonne rijdt een ordonnans van het leger op zijn motor mee. Deze twee hebben bovendien de taak om voor slaapgelegenheden, voedsel en drinken te zorgen. Als de stoet eindelijk geformeerd is vertrekken ze onder het toeziend oog van veel inwoners van Beerta. Het is een indrukwekkend gezicht. Ze zullen vooral over – veelal onverharde – binnenwegen rijden. Enerzijds om het verkeer op de doorgaande wegen niet te hinderen en anderzijds om de paarden te ontzien. Het zal geen snelle tocht worden. De eerste etappe is 30 kilometer. Via Winschoten, Blijham en Wedde koersen ze naar Onstwedde waar hun eerste overnachting bij verschillende boerderijen zal zijn.

Ties heeft zijn handen vol aan het onwennige drietal paarden en de onbekende kar. De paarden zijn niet aan hem gewend en Ties niet aan de paarden. Ze voelen elkaars ongemak en dat rijdt stroef. Hij heeft geen idee of er ergens een mogelijkheid tot afremmen op de kar zit. Tijd om zich heen te kijken heeft hij dus nauwelijks. Ties is kapot als ze in Onstwedde aankomen. Hij spant zijn paarden uit, wrijft ze droog en geeft ze eten en drinken. Hij geniet van het lekkere eten bezorgd door de plaatselijke middenstand en valt daarna doodmoe en snel in slaap.

Ochtendritueel en bekogeling

De volgende morgen is er het vaste ochtendritueel: met z'n allen in de sloot staan plassen, een paar handen koud water in het gezicht om wakker te worden, met de vingers de haren kammen, de kleren weer eens rechtekken en voelen hoe lang de baarden al zijn. Ze hebben nu in geen weken iets schoons aan het lijf gehad en geen

bad gezien. Over een dag of vier zullen ze thuis de teil in kunnen en schone kleren aantrekken. Dat er nu een bepaalde lucht om hen heen hangt nemen ze voor lief en de paarden hebben er geen last van.

Deze dag moeten er meer kilometers gemaakt worden: de avondstop zal in Dalen zijn. Het rijden gaat al beter en ze genieten nu ook voorzichtig van de tocht; het begint zowaar op een soort vakantie te lijken. In de buurt van het dorp Zandberg worden ze plotseling met stenen bekogeld door een groep jongens die *“Rot op, moffen”* roepen. Een van de ordonnansen gaat met de jongens praten die vervolgens geschrokken afdruipen. Later hoort Ties dat de jongens dachten dat de Duitsers waren teruggekomen. Via Valthermond, Nieuw-Weerdinge, Emmen en Erm komen ze na ruim 50 kilometer in Dalen aan. Het is een mooie zomeravond en ook al is iedereen moe, toch wordt er gezongen en gelachen: de thuiskomst nadert.

Ongeluk

Na het vertrek uit Dalen de volgende morgen gaat het in Coevorden op de hoge brug goed mis. Het is voor het derde paard van Ties toch telkens weer heel zwaar om in het ritme te komen. De twee voorste paarden gaan te snel de brug af. Dat is te veel voor het zwakke paard, dat zakt door zijn benen, wordt meegetrokken en dat is te veel narigheid voor het zwakke dier: z'n hart begeeft het! En er is nog meer ellende: de voorste twee paarden komen in botsing met de kar van de voorganger. Een van de paarden raakt gewond en moet door een dierenarts verbonden worden. De stoet staat stil. Het dode dier wordt afgevoerd. Ties is kwaad op zichzelf, hij had uit moeten vogelen hoe hij de wagen kon afremmen. Hij kan zich wel voor zijn kop slaan. Het ongeluk en de afwikkeling veroorzaken oponthoud en de verloren tijd gaat van de middagstop af want ze moeten 's avonds in Raalte zijn via Gramsbergen, Hardenberg, Ommen en Lemelerveld. Die zaterdagavond in Raalte valt Ties met veel chagrijn over het gebeurde in slaap.

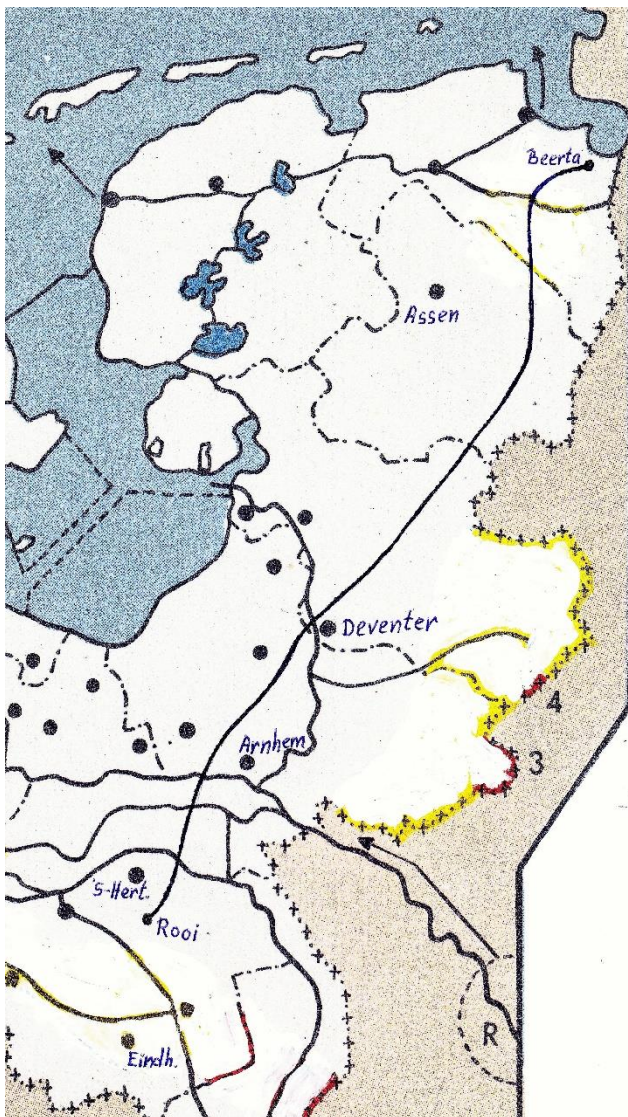

Een oude boerenwagen getrokken door 2 paarden

In Raalte gaan ze de volgende dag met z'n allen naar de mis. Het is een prachtig gezicht daar in de kerk: 3 kerkbanken vol met jonge Brabantse boeren met baarden, vieze haren en vieze, gekreukte kleren. Maar de kerkgangers weten waarom ze in Raalte verzeild zijn geraakt en de pastoor wenst ze een behouden thuiskomst en nodigt de mannen uit om in de plaatselijke bioscoop te gaan genieten van een diner; dat is andere kost dan brood en karnemelk.

Van Raalte gaat het verder via Wezepe, Deventer, Wilp en Klarenbeek om 's avonds in Loenen te arriveren. Daar heeft de ordoonnans een verzetje georganiseerd: een gratis entree in de dancing van Loenen. Ties, Wim van Rooij en Sjors van de Laar grijpen hun kans, maken hun haar nat, vegen met gras hun schoenen schoon, doen hun bloes in de broek en stappen de dancing in. Daar staan de Loenense meisjes al klaar: die vinden het wat leuk om met die stoere Brabantse cowboys te dansen! Dat is wat anders dan de bekende Loenense jongens. Er wordt gedanst en gedronken. Voor even vergeten ze de zware klus en aan het eind van de avond worden er

adressen uitgewisseld. Wie weet.....!

Op Brabantse bodem

De volgende morgen gaat het in alle vroegte verder, op weg naar Wijchen. Onderweg praten en genieten ze na van de vorige avond en scheppen op over hun veroveringen die toch niet meer te controleren zijn. (Ook de werkgroep geschiedenis heeft niets kunnen en willen ontdekken.) Ze merken dat hun kolonne bekendheid heeft gekregen. Steeds vaker staan er mensen langs de weg die appels naar de jongens op de bok gooien. Kinderen rennen een stukje mee net zoals de paarden die onderweg in weilanden lopen. Van Loenen naar Wijchen is 60 km, de langste etappe tot nu toe. Doodmoe komen ze aan bij hun laatste overnachtingsplaats. Ook hier slapen ze in verschillende boerderijen en eten ze wat de Wijchense winkeliers bezorgd hebben. Voor de laatste keer slapen op stobalen. Morgen zijn ze thuis.

De terugtocht: meer dan 250 km

Eindelijk thuis

Het kost de volgende morgen weinig moeite om op te staan: vanavond zijn ze weer thuis, slapen weer in hun eigen bed. Van Wijchen naar Zeeland en vervolgens naar Uden. Daar is de laatste stop voor brood en karnemelk.

Een toeschouwer komt naar Ties toe en zegt: *“Da’s mijn wagen die je daar bij hebt!”* *“Dat zul je dan moeten bewijzen”* zegt Ties. *“Dat kan ik”* zegt de boer en hij loopt naar de wagen toe en wijst Ties onder de wagen naar een plaatje waar een naam op staat. *“Met papieren kun je hem in Rooi terug komen halen want daar gaan we naar toe”* zegt Ties.

En dan gaat het via Mariaheide en Veghel naar Rooi. Op zaterdag 18 augustus om 17.00 uur rijden 22 jonge boeren met 60 paarden en 22 wagens eindelijk Sint-Oedenrode binnen. Vanaf Veghel staan er al mensen langs de weg om de mannen toe te juichen en vanaf de Hambrug staan ze rijen dik en op de Borchmolendijk kunnen ze door de juichende menigte nauwelijks de bocht maken om de manege van de Leijer te bereiken, het eindpunt van hun tocht. Ties ziet zijn vader tussen de menigte staan. De paarden worden losgekoppeld en naar de grote wei van de manege geleid. Een vrouw loopt direct naar een paard toe en vliegt het om de hals. *“Da’s mijn paard”* zegt ze. *“Ik kom uit Tilburg en ik ben zo blij dat ik ‘m terug heb.”*

Ties ziet daar ook Sjang Sijbers en de heren van de NCB. Van hen hoort hij dat er is afgesproken dat ieder van wie een paard geconfisqueerd is uit de wijde omgeving, de komende dagen kan komen kijken of zijn paard en wagen erbij is. Na overleggen van bewijsstukken kunnen paard en wagen dan opgehaald worden. Voor Ties zit het karwei erop! Hij neemt afscheid van Gard, Sjors en Wim en gaat naar huis waar moeder hem opwacht. Ze was niet naar de Leijer gekomen, ze vond het veel te spannend.

De „Duitsche” paarden moesten uit Nieuw-Beerta naar St. Oedenrode gebracht worden: een reis van meerdere dagen. De voedselcommissaris had landelijke ruiters bereid gevonden dit verre van prettige paardentransport te verzorgen. De jonge boeren trotseerden weer en wind en ir. v. Meel liet deze mannen nu niet in hun eer aantasten. Ten aanzien van de paardenvorderig in de toekomst verklaarde de voedselcommissaris, dat deze eerst weer uitgevoerd zal worden, als de stabilisatie van het geld heeft plaats gevonden.

Artikel in de Helmondsche Courant van 25-08-1945 n.a.v. een vergadering van de NCB

Samen met zijn vader loopt Ties naar huis. Onderweg moet hij natuurlijk vertellen over de tocht en over het ongeluk. Zijn vader is trots en klopt hem op zijn schouder. *“Je hebt je best gedaan. Soms gaan dingen goed, soms niet! Ga nu maar gauw je moeder omhelzen want die heeft het de afgelopen weken ook zwaar gehad!”*

“Zo werden drie dagen van huis uiteindelijk dan drie weken. Terugkijkend was het eigenlijk een van de mooiste vakanties die ik hen meegemaakt”, zo besluit Ties zijn verhaal.

Door: Heemkundige Kring 'De Oude Vrijheid', werkgroep geschiedenis

Contact: secretariaat@oudevrijheid.nl

Extra informatie op www.oudevrijheid.nl klik op Rooise Streken

Heemkundige kring
De Oude Vrijheid